

DO 2017201822366

Vraag nr. 2202 van mevrouw de volksvertegenwoordiger Catherine Fonck van 10 april 2018 (Fr.) aan de vice-eersteminister en minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse Handel:

Chippen van werknemers (MV 20334).

Het implanteren van onderhuidse chips bij werknemers doet vragen rijzen, niet alleen inzake de inachtneming van de privacy, maar ook inzake het eerbiedigen van de integriteit van het lichaam.

DO 2017201822366

Question n° 2202 de madame la députée Catherine Fonck du 10 avril 2018 (Fr.) au vice-premier ministre et ministre de l'Emploi, de l'Économie et des Consommateurs, chargé du Commerce extérieur:

Implants sous-cutanés chez les travailleurs (QO 20334).

L'implantation de puces sous-cutanées par un employeur chez ses travailleurs pose question, non seulement en termes de respect de la vie privée mais aussi en termes de respect de l'intégrité du corps.

In maart 2017 gaf u in een antwoord op enkele parlementaire vragen aan dat uw diensten de verschillende aspecten van zulke implantaten alvast zouden onderzoeken. U stelde ook dat u het advies van de Nationale Arbeidsraad zou vragen, om hierover een duidelijk standpunt van de sociale partners te verkrijgen, aangezien het mogelijk en waarschijnlijk is dat een werkgever dergelijke implantaten als controlemiddel wil gebruiken. Voorts was u van mening dat er hierover een grondig debat moest worden gevoerd bij de Privacycommissie, waaraan eventuele voorstellen zouden worden voorgelegd.

1. Hebt u het advies ontvangen van de Nationale Arbeidsraad? Zo ja, wat zijn de conclusies daarvan? Op welke manier zult u er gevolg aan geven? Zo niet, wanneer zal het advies beschikbaar zijn?

2. Hebt u de Privacycommissie hierover geraadpleegd? Zo ja, wat is het standpunt van de Privacycommissie hierover? Zo niet, waarom niet? Zult u dat nog doen? Binnen welke termijn?

3. Wat zijn de conclusies van uw diensten met betrekking tot het onderzoek van de verschillende aspecten van deze implantaten?

4. Welke maatregelen zult u nemen in dit dossier?

Antwoord van de vice-eersteminister en minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse Handel van 16 mei 2018, op de vraag nr. 2202 van mevrouw de volksvertegenwoordiger Catherine Fonck van 10 april 2018 (Fr.):

Volgend op het antwoord dat ik in maart 2018 heb gegeven met betrekking tot het inplanten van een chip bij werknemers, waarbij ik aangaf dat het aangewezen was hierover de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer te raadplegen en ook de sociale partners hierover moesten bevroegd worden, kan ik u het volgende meedelen.

Ik heb de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer geraadpleegd over de conformiteit van de inplanting van een chip bij werknemers met de privacywet, in het kader van de toegangscontrole en om bepaalde communicatie te vergemakkelijken, en bij uitbreiding als controle-instrument voor de werkgever.

En mars 2017, en réponse à des questions parlementaires, vous indiquiez ceci: "mes services vont d'ores et déjà examiner les différents aspects de tels implants. Vu qu'il est possible et probable que l'employeur souhaiterait utiliser de tes implants comme moyen de contrôle, je solliciterai un avis du Conseil National du Travail afin d'obtenir une position claire des partenaires sociaux en la matière. En outre, un large débat devra être mené au sein de la Commission pour la protection de la vie privée, à laquelle d'éventuelles propositions seront soumises".

1. Avez-vous reçu l'avis du Conseil National du Travail? Si oui, quelles en sont les conclusions? Quelles suites comptez-vous y donner? Si non, dans quel délai cet avis sera-t-il disponible?

2. Avez-vous consulté la Commission pour la protection de la vie privée à ce sujet? Si oui, quelle est la position de la Commission? Si non, pourquoi? Comptez-vous le faire? Dans quel délai?

3. Quelles sont les conclusions de vos services suite à l'examen des différents aspects de ces implants?

4. Quelles mesures comptez-vous prendre dans ce dossier?

Réponse du vice-premier ministre et ministre de l'Emploi, de l'Économie et des Consommateurs, chargé du Commerce extérieur du 16 mai 2018, à la question n° 2202 de madame la députée Catherine Fonck du 10 avril 2018 (Fr.):

Suite à la réponse que j'ai donnée en mars 2018, concernant la mise en place d'une puce électronique sous la peau des travailleurs, dans laquelle j'indiquais qu'il était recommandé de consulter la Commission de la protection de la vie privée et qu'il était également indiqué d'en discuter avec les partenaires sociaux, je peux vous donner les informations suivantes.

J'ai consulté la Commission pour la protection de la vie privée sur la conformité de l'implantation d'une puce chez les travailleurs avec la loi sur la vie privée, dans le cadre du contrôle d'accès et en vue de faciliter la communication, et par extension en tant qu'instrument de contrôle par l'employeur.

Het recht op privacy omvat tal van aspecten: naast de gezondheid, behoort ook de bescherming van de lichamelijke integriteit tot de kern van de persoonlijke levenssfeer. Het inplanten van een chip in het menselijk lichaam is een inbreuk op de bescherming van de lichamelijke integriteit. Bij gebrek aan een specifieke regeling, is de toestemming van de betrokkene de noodzakelijke voorwaarde om een dergelijke inbreuk te kunnen uitvoeren. Maar deze toestemming moet vrij, specifiek en voor gerechtvaardigde doeleinden worden gegeven. Aangezien de werknemer zich in een afhankelijkheidspositie bevindt, moet de vrijheid bij het geven van deze toestemming met het nodige voorbehoud benaderd worden.

Er zijn bovendien risico's voor de fysieke en psychische gezondheid, waarbij moet verwezen worden naar de verplichtingen van de wetgever, verantwoordelijke voor het wetgevend ingrijpen op het vlak van de lichamelijke integriteit van de burger. In dit verband vermeld ik eveneens de verplichtingen van de werkgever op het vlak van de bescherming van de gezondheid van zijn werknemers en de vraag met betrekking tot de conformiteit van een dergelijke implantatie met de regelgeving over het welzijn op het werk. Een vraag waarop, naar mijn mening, het antwoord negatief is.

Daarnaast stellen zich ook vragen inzake transparantie, proportionaliteit en veiligheid. In principe mag het systeem geen gegevens buiten de arbeidstijd registreren en mag het slechts gebruikt worden voor de doeleinden waarvan de werknemers op de hoogte zijn. Maar de mogelijkheid van koppeling met andere datasystemen leidt tot de vaststelling dat via dit systeem informatie kan gegenereerd worden die de bescherming van de privacy op disproportionele wijze kan aantasten.

Er werd een adviesaanvraag ingediend bij de Nationale Arbeidsraad (NAR) op 22 maart 2017. Zij hebben aangegeven dat ze graag het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zouden willen ontvangen. Ik heb dit advies aan de NAR bezorgd. Op 19 juli 2017 heeft de NAR meegegeven dat ze zich aansluiten bij het advies van de Privacycommissie. Tegelijk geeft de NAR ook mee dat ze dit dossier met aandacht zal blijven volgen. Het betreft een thematiek die met veel zorg moet worden bekeken in functie van de bescherming van de privacy van de werknemer.

Le droit à la vie privée recouvre beaucoup d'aspects: à côté de la santé, la protection de l'intégrité physique relève aussi du "noyau" de la sphère personnelle. L'implantation d'une puce dans le corps humain porte atteinte à la protection de l'intégrité physique. En l'absence de règle spécifique, l'accord de la personne concernée est la condition *sine qua non* pour effectuer une telle atteinte. Mais cet accord doit surtout être "libre", spécifique et donné pour des objectifs justifiables. Le travailleur se trouvant dans une relation de dépendance dans une certaine mesure, la portée de la liberté de cet accord mérite une réserve.

En plus, les risques pour la santé physique et psychique renvoient aux obligations du législateur responsable de l'intégrité physique du citoyen, et par là, je renvoie aux obligations de l'employeur en matière de protection de la santé des travailleurs, et à la question de la conformité de cette implantation avec la réglementation sur le bien-être au travail, dont la réponse est, à mon sens, négative.

Des questions se posent aussi au niveau de la transparence, la proportionnalité et la sécurité du système. En principe, le système ne peut pas enregistrer de données en dehors du temps de travail et ne peut être utilisé que dans le cadre des objectifs connus par les travailleurs. Mais, la liaison possible avec d'autres systèmes de monitoring aboutit à la constatation que ce système pourrait générer des informations qui toucheraient à la vie privée de façon disproportionnée.

Une demande d'avis a été soumise auprès du Conseil National du Travail (CNT) le 22 mars 2017. Ils ont indiqué qu'ils aimeraient bien recevoir l'avis de la Commission de la protection de la vie privée. J'ai transmis cet avis au CNT. Le 19 juillet 2017, le CNT a fait savoir qu'ils sont d'accord avec l'avis de la Commission de la protection de la vie privée. En même temps, le CNT fait savoir qu'ils continueront à suivre ce dossier de près. Il s'agit d'une thématique qu'il faut examiner soigneusement en fonction de la protection de la vie privée du travailleur.

Zonder diepgaande analyse van de juridische, technische en ethische aspecten, zijn de voorzitter van de Commissie en ikzelf van mening dat het systeem niet veralgemeend in de arbeidsrelatie kan ingevoerd worden. De ervaring leert immers dat aanvankelijk onschuldige of goed bedoelde moderne technologieën niet zelden worden gebruikt als monitoringssystemen die tot voordeel van de gebruiker strekken, maar tegelijkertijd resulteren in onomkeerbare negatieve gevolgen voor de burger.

Sans une analyse profonde des aspects tant juridiques, techniques, qu'éthiques, le président de la Commission et moi-même sommes d'avis que ce système ne peut pas être généralisé dans la relation de travail. L'expérience nous apprend aussi que des technologies modernes au départ innocentes ou bien intentionnées sont souvent utilisées comme systèmes de monitoring à l'avantage de l'utilisateur mais en même temps ont des conséquences irréversibles et défavorables pour le citoyen.